

РОЗВИТОК КРИТИЧНОГО МИСЛЕННЯ НА УРОКАХ ХІМІЇ

Шклярська М.Я., вчитель хімії

Верхньобілківський заклад загальної середньої освіти І-ІІІ ступенів
Пустомитівського району Львівської області

Критичне мислення нині один з модних трендів в освіті. Про те, що його розвиток є одним з наскрізних завдань навчально-виховного процесу, йдеться й у *Концепції нової української школи*. Це необхідна навичка і життєво важливий ресурс сучасної людини. Критичне мислення базується на законах логіки та розумінні психологічних процесів, які протікають у нашій свідомості.

З педагогічної точки зору критичне мислення – це комплекс мисленневих операцій, що характеризується здатністю людини:

- аналізувати, порівнювати, синтезувати, оцінювати інформацію з будь-яких джерел, бачити проблеми, ставити запитання;
- висувати гіпотези та оцінювати альтернативи, робити свідомий вибір, приймати рішення та обгрунтовувати його.

Урок з розвитком критичного мислення передбачає реалізацію трьох основних етапів, в основу яких покладено базовий дидактичний цикл. Кожна стадія має свою мету й завдання, а також набір прийомів, методів, спрямованих перш за все на активізацію дослідної, творчої діяльності, а потім на осмислення й узагальнення здобутих знань.

Вступну частину уроку ще називають “викликом”. За цей час слід актуалізувати опорні знання – “дістати” їх з довготривалої пам’яті учнів. Саме слово підказує, що необхідно “зробити щось актуальним, потрібним” на час саме цього уроку. Опорними такі знання учнів є тому, що саме на них, як на фундаменті, будуються наступні знання. Учитель має ставити навідні запитання, а також використовувати такі методи як “кластер”, “асоціативний куш”, “мозковий штурм” тощо. *Наприклад, у 11-му класі на уроці хімії “Загальна характеристика металів” вчитель пропонує учням, працюючи в парах, сформулювати 2-3 відкриті запитання щодо змісту Періодичної системи. Запитання мають починатися словами: “У чому полягає...? Які...? Який...? Яка...? Як пов’язані...? Про що говорить...? Що означає...?”*

В основній частині уроку вчитель організовує активну діяльність учнів, зокрема спонукає їх досліджувати, осмислювати матеріал, відповідати на раніше поставлені запитання, ставити свої і шукати на них відповіді тощо. Головне завдання учнів – “конструювати” знання і навички, формувати власне ставлення до теми. *Наприклад, урок в 9 класі на тему “Поняття про полімери на прикладі поліетилену”:* учням пропонується записати на дошці запитання, на які їм би хотілося знайти відповідь. Ці запитання стають основою вивчення матеріалу. *Які речовини ми називаємо полімерами? Що таке мономер? Що таке полімер? Структурна ланка? Ступінь полімеризації? Які галузі застосування поліетилену?*

Третій етап уроку – найважливіший. Дієвими методами розвитку критичного мислення на цьому етапі є сенкан, “бортовий журнал”, “шкала думок” дискусія, обговорення в загальному колі тощо. *Наприклад, чи отримали ви сьогодні новий досвід? Що нового ви дізналися на уроці?*